

Kimitoöns kommuns skogsbruksplan 2025–2034

Skogsbruksplanen har utarbetats för de skogar som ägs av Kimitoöns kommun och gäller tioårsperioden 2025–2034. Planen har utarbetats av Metsäavain Oy. Huvudplanerare är Petteri Mönkkönen vid Metsäavain Oy. För terrängarbetet och den figurspecifika planeringen ansvarar skogsbruksingenjör Pirita Majamäki och skogsvårdare Eerik Vento vid Metsäavain Oy. Terrängarbetena utfördes i september 2024 och planen sammanställdes i oktober 2024.

Vid utarbetandet av planen fördes en dialog om målsättningar och lämpliga åtgärder med Kimitoöns kommuns tekniska chef Oscar Lindblad. Det huvudsakliga skogsbehandlingssättet är kontinuerlig beståndsvård. Förnyelseavverkning görs i så liten omfattning som möjligt. Vid utarbetandet av planen har man beaktat Kimitoöns kommuns målsättning att skydda minst 30 procent av kommunens skogsareal.

Terrängarbetet omfattade en figurspecifik bedömning av trädbestånd, skogstyp, växtplats, drivningsduglighet och lämpliga förslag till skötselarbete och avverkning. I åtgärdsförslagen betonas beaktande av terrängens särdrag till exempel i fråga om fornlämningar samt skogarnas natur-, landskaps- och rekreativvärden. I terrängarbetet samlades observationer om särskilt viktiga livsmiljöer som definieras i skogslagen, livsmiljötyper som ska skyddas enligt naturvårdslagen samt andra värdefulla livsmiljöer. Efter terrängarbetena gjordes en kalkyl om trädbeståndets tillväxt med hjälp av Foresta som är ett system för skogsinformation. Tidpunkterna för åtgärdernas genomförande har fastställts så att skogarna bevarar sin mångfald och förblir friska, trivsamma och trygga.

Till sin karaktär är skogsbruksplanen en rekommendationsbaserad ledstjärna för behandlingen av skogar. De åtgärder som beskrivs i planen kan vid behov ändras under den planerade tioårsperioden. Åtgärderna kan behöva ändras till exempel på grund av byggbehov, marknadspriset på trä eller plötsliga och oväntade skogsskador som kan orsakas av bland annat vind, insekter eller röta. Planen har utarbetats enligt kriterierna för PEFC-skogscertifiering.

Planen har utarbetats med hjälp av Sitowise Ab:s applikation Foresta, som är ett system som utvecklats för skogsplanering och förvaltning av skogsresurser. Med hjälp av applikationen kan man bl.a. skriva ut temakartor och rapporter för olika behov, skapa stämplingslängder över planerade avverkningsobjekt och sända anmälningar om användning av skog. Foresta är kompatibelt med de viktigaste systemen som skogsbranschaktörerna använder.

Vid utnyttjande av planen är det ytterst viktigt att åtgärderna och trädbeteckningarna uppdateras i takt med att åtgärder vidtas, och att den årliga tillväxten beräknas. Om åtgärdsfigurens gräns avviker från den gräns som anges i denna plan, ska figuren avgränsas på nytt. I och med exakt genomförda uppdateringar hålls informationen om

skogstillgångar uppdaterad, och det finns inte behov av en dyr terränginventering av samtliga figurer efter planperioden 2025–2034. Utifrån planen är det möjligt att genomföra en noggrannare kolberäkning som omfattar den nuvarande mängden kol i trädbeståndet och marken samt en prognos för utvecklingen av kollagret enligt skogsfigur.

Trädbeståndets och jordmånens struktur och egenskaper i stora drag

Kimitoöns kommun äger sammanlagt 532 hektar skogsbruksmark, varav 69,6 hektar är tvinmark och 36,6 hektar impediment. Sammanlagt utgör impedimenten och tvinmarken 20 procent av kommunens skogsareal, vilket är en relativt stor andel jämfört med genomsnittet på 1–3 procent i Egentliga Finland. Trots att Kimitoöns jordmån och växtplatser i regel är näringsrika och produktiva ur skogsbrukets synvinkel, förklarar Kimitoöns geografiska särdrag, såsom närheten till kusten och den vidsträckta skärgården, den stora andelen impediment och tvinmark. Impediment och tvinmark är inte skogsekonomiskt produktiva, men på dem kan det förekomma mångsidiga livsmiljöer och sällsynta arter. Av skogsbruksmarkerna är 77 procent momark och 3 procent skogsmark som klassificeras som myrmark.

Den klart största delen av Kimitoöns skogar, dvs. sammanlagt 253 hektar eller 59,6 procent av kommunens skogsareal, är skogsbestånd som klassificeras som förnyelse mogen skog. De förnyelse mogna skogarna i Kimitoön är i medeltal 85 år gamla, samtidigt som medelåldern på samtliga kommunens skogar är 74 år.

Allmänt taget konstaterades under terrängarbetet att trädbeståndet i Kimitoöns skogar är i gott skick, även om en del av de unga skogarna och plantskogarna har en viss vårdskuld. Skogslandskapet ger ett allmänt uttryck av att vara trädrikt, vilket beror på trädbeståndets rätt höga medelålder och den stora andelen skog som klassificeras som avverkningsmogen.

Skogsvårdsarbetet består till största delen av förhandsröjning, gallring av plantskog. Dessutom planeras en del mekanisk bekämpning av gräs, röjning av förnyelse ytor, istandsättning av ungskog, markberedningsåtgärder och plantering av vårtbjörk. Man strävar efter att utnyttja det naturliga plantuppslaget i synnerhet i skogsbestånd där det bedrivs kontinuerlig beståndsvård. På ställen där trädbeståndet är för glest planteras dessutom plantor som är lämpliga för ståndorten för att stödja naturlig förnyelse.

Enligt planen kommer avverkningsinkomsterna under perioden 2025–2034 att uppgå till cirka 268 753 euro, med tyngdpunkten på åren 2025–2029 då inkomsterna uppskattas uppgå till 173 736 euro. Åren 2030–2034 beräknas avverkningsinkomsterna uppgå till 95 017 euro. Kostnaderna för skogsvårdsarbetena uppgår under hela tioårsperioden till cirka 22 653 euro, dvs. 14 535 euro åren 2025–2029 och 8 118 euro åren 2030–2034. Uppskattningarna i euro baserar sig på de genomsnittliga priserna vid försäljning på rot

som skogsprogrammet använder och på typiska kostnader för skogsvårdsarbeten. Beroende på vem som genomför skogsvårdsarbetena kan kostnaderna vara större.

Planerade avverknings-, gallrings- och skogsvårdsåtgärder

De huvudprinciper som ligger till grund för denna skogsbruksplan är ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. På kommunens skogsmarker planeras under planens tioårsperiod gallring på 27,1 hektar, avverkning i fröträdsställning på 7 hektar, luckhuggning på 8,8 hektar, överståndaravverkning på 2,4 hektar och plockhuggning på 10,3 hektar. Tidpunkterna för avverkningen har definierats figurvis enligt skogarnas tillväxt och hälsotillstånd, samtidigt som man har beaktat tidpunkterna för åtgärderna i de närliggande figurerna. På så sätt eftersträvas förnuftiga avverkningshelheter som syftar till både en mer ekonomisk avverkning och till att minimera olägenheterna för terrängen, trädbeståndet, vägarna och invånarna. När det gäller avverkningsåren som anges i planen kan konstateras följande: det lönar sig i allmänhet inte att skjuta upp gallringen, men vid förnyelseavverkning där det inte finns något hot om förstörelse och vid icke-brådskande plockhuggning kan tidpunkten för avverkningen vid behov skjutas upp, t.ex. om man vill spara avverkningsintäkter till en senare tidpunkt eller om priset på virke råkar vara dåligt under det aktuella året. Vid planering av försäljning av virke ska de förnuftiga avverkningshelheter som presenteras i planen beaktas.

I ekonomiskogar är målet en lönsam virkesproduktion, även om bevarande av den biologiska mångfalden är en viktig princip också när det gäller ekonomiskogar. Ofta är även ekonomiskogar en del av samma ekologiska skogsområde som de rekreationsskogar som gränsar till dem. Dessutom ska man se till att kollagret och kolsänkan bevaras i en välskött skog. Avsikten är att man i ekonomiskogarna i Kimitoön till största delen ska börja tillämpa modellen för kontinuerlig beståndsvård, som innebär att man strävar efter att upprätthålla ett permanent trädtäcke under hela livscykeln. Vid kontinuerlig beståndsvård strävar man till en skog med varierande åldersstruktur som erbjuder utöver den ekonomiska nyttan från avverkningsinkomsterna också en traditionell periodisk skogsodlingsmodell för skogsarter i en mångsidigare livsmiljö. Avsikten är att trädbeståndets åldersstruktur ska vara mångsidig, vilket i praktiken innebär att det hela tiden finns träd i alla åldrar i skogen.

Gamla barrträdsskogar som är i dåligt skick ökar risken för insekt- och stormskador. Om de inte sköts och skogen förstörs, kan de leda till kalavverkning. I planen undviks dock kalavverkning alltid då det är möjligt och förnuftigt, och i åtgärderna strävar man efter kontinuerlig beståndsvård. Avsikten är att avverkningarna i regel genomförs som plock-, luck- och gallringsavverkningar. I gallring tas en del av träden bort, vilket gör att de livskraftiga träden som blir kvar har bättre möjligheter att växa och bli grövre.

Vid plockhuggning avlägsnas både gamla och stora träd och mindre träd som är i dåligt skick. På så sätt skapas mer utrymme för det yngre, friska trädbeståndet och förutsättningarna för naturligt plantuppslag förbättras.

Åtgärder för beståndsvård trädsiktvis (trakthyggesbruk) föreslogs endast på figurer där kontinuerlig beståndsvård skulle vara mycket utmanande på grund av risken för skogsskador och svagt naturligt plantuppslag. Till trakthyggesbruk hör konstgjord förnyring, plantskogsvård, gallring och förnyelseavverkning. Förnyelseavverkning genomförs vanligen som kalvhuggning, varefter markytan förbereds så att det lämpar sig för plantering av plantor eller sådd av frön. Plantskogen sköts i allmänhet två gånger och gallringar som syftar till trädbeståndets tillväxt genomförs 1–3 gånger under skogsbeståndets omloppstid. Omloppstiden, dvs. den tid det tar för ett träd att växa från planteringsskedet till att bli mogen för slutavverkning, är 50–120 år beroende på växtplats och träslag.

Den genomsnittliga volymen på trädbeståndet i skogarna som Kimitoöns kommun äger är för närvarande 173 m³/ha och den genomsnittliga tillväxten är 4,66 m³/ha. Den årliga genomsnittliga tillväxten förväntas avta, eftersom också antalet unga växande trädbestånd minskar ytterligare i och med den ringa mängden förnyelseavverkningar. Däremot ökar andelen gamla skogar i och med att skyddsområdena ökar.

Det totala trädbeståndet kommer att öka med cirka 12 000 m³ under planeringsperioden, eftersom avverkningarna är mindre än hälften jämfört med den uppskattade tillväxten under perioden. Således kommer mängden kol som binds i skog och mark att öka betydligt under planeringsperioden. I och med att tillväxten avtar kommer också mängden kol som årligen binds i trädbeståndet att minska. Å andra sidan binder också gammal skog fortfarande kol i trädbeståndet och marken. På så sätt fungerar skogarna i Kimitoöns kommun som kolsänkor långt in i framtiden om skogar avverkas i måttliga mängder också i fortsättningen. Det bör också beaktas att vid avverkning av stockdominerat skogsområde lagras kolen länge i den förädlade produkten, till exempel i sågvirke eller stockkonstruktioner. Och vidare kan den unga och snabbt växande skogen som planteras i stället binda kol i trädbeståndet effektivare än den gamla skogen. Å andra sidan bör det beaktas att en del av det kol som binds i marken släpps ut i atmosfären i samband med avverkning. De viktigaste faktorerna i frågor som gäller kolbindning är tidshorisont och granskningens omfattning, såsom beaktande av slutprodukterna.

Natur- och rekreationsvärdena i centrum vid skogsbehandling

Målet på 30 procent för skyddsområdena uppnåddes. I sin helhet föreslås 160,6 hektar skog att skyddas. Medelåldern för de skogar som föreslås skyddas är 86 år och medelvolymen 218 m³/ha, vilket tyder på att skyddsområdena till stor del befinner sig på

områden med gammal skog. Dessutom omfattar skyddsområdet även holmar samt bergskogar som är belägna i närheten av bostadsområden. Enligt planerna ska 123,5 ha (23 %) av skogsarealen bli närskog och 59 ha (11 %) rekreationsskog. På grund av att betoningen är på skydds- och rekreationsbruk ska endast 164,4 ha, dvs. 31 procent, av den totala skogsarealen vara ekonomiskog.

Det rekommenderas att skogsbeståndets naturvärden både i tätorts- och rekreationsskogar och ekonomiskogar ökas till exempel genom att:

- öka mängden död ved, till exempel genom att öka mängden högstubbar och lämna kvar döda träd i skogen
- öka mängden viltsnår som ska lämnas kvar också vid avlägsnande av små träd i rekreationsskogar
- avgränsa åtgärderna kring objekt som avses i skogslagen och andra skyddsobjekt så att inte bara minimikravet i lagen uppfylls, men att naturvärdena stöds till exempel genom att lämna skyddsskog kring ett objekt som beskrivs i lagen
- rekommendera att man lämnar en större andel naturvårdsträd (sparträd) än certifieringen förutsätter.
På åtgärdsfigurer rekommenderas en eller två större sparträdsgrupper i stället för flera små sparträdsgrupper eller enskilda sparträd.
- vid behov stöda lundarter genom att ta bort träd och genom naturskötsel.

När det gäller både ekonomi- och tätortsskogar har de objekt som skyddas av skogslagen och naturvårdslagen beaktats och lämnats utanför åtgärderna. Även andra livsmiljöer med högt naturvärde och som skyddas av museiverket begränsar eventuell verksamhet i fråga om vissa figurer.

I de inventerade skogarna hittades många objekt med betydande naturvärden som skiljer sig från det omgivande skogslandskapet och som antingen enligt lag ska lämnas utanför åtgärderna eller rekommenderas lämnas utanför åtgärderna för att stärka mångfalden. På skiftena finns till exempel stupar, bäckar, trädlösa myrar, rännilar och gamla barr- och blandskogar.

Esbo 13.12.2024

Eerik Vento, Pirita Majamäki och Petteri Mönkkönen

Metsäavain Oy